

Snakk om etikk

Allmenntannlegens samarbeid med spesialist

 MORTEN KLEPP, LEDER AV NTFS ETIKKRÅD
LINE BJERKLUND PEDERSEN, MEDLEM AV NTFS ETIKKRÅD

Virksomheten til tannleger som er medlem av NTF skal ha hovedfokus på pasientenes helse, og kunnskapsbasert behandling. Dette framgår tydelig av våre etiske regler § 1 og 2.

Paragraf 8 handler om pasientbehandling. Her står det at tannlegen skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp, som kan forventes ut fra tannlegens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. Overflødig eller unødvendig behandling må ikke finne sted. Behandlingen bør baseres på gjensidig tillit, og skal bygge på informert samtykke.

Det står også at om undersøkelser eller behandling krever kunnskap eller metoder som tannlegen ikke innehar eller behersker, skal det sørges for at pasienten henvises til andre med større kompetanse på angjeldende felt.

Når det gjelder samarbeidet med spesialist sier paragraf 13 at når en pasient er henvist til spesialist eller annen spesielt kompetent tannlege for en bestemt behandling eller vurdering, skal henvisende tannlege så snart som mulig orienteres om diagnose og utført behandling. Ytterligere behandling skal ikke utføres uten at henvisende tannlege orienteres. Den som mottar henvisning skal kommunisere med henvisende kollega om diagnose, behandlingsbehov og utført behandling.

Henvisning og tilbakevisning av pasienter mellom kollegaer må bygge på faglige kriterier og pasientens behov for et kontinuerlig helsetilbud. En tannlege skal, hverken av tannleger eller andre, kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvise eller anbefale en pasient til en kollega. Tannlegen skal heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en pasient til seg.

Dette betyr at det er en tydelig uttrykt plikt, det skal sørges for henvisning dersom du selv ikke innehar eller behersker det som kreves. Om man velger å henvise en pasient til spesialist, er det viktig med god informasjon til pasienten, og til spesialisten. Henvisende

tannlege og spesialist må også bli enige om det kan utføres noe forbehandling hos henvisende tannlege.

Mange tannleger møter på praktiske utfordringer når det gjelder henvisning til spesialister. I mange deler av landet er det lang reisevei til nærmeste spesialist. Det er også svært få spesialister i enkelte regioner, og dermed lange ventelister. Med slike forhold kan terskelen bli høyere for henvisning. Men dermed opphører ikke plikten til å yte behandling i henhold til § 8. Tannleger i distriktene er vant med å yte mange typer behandling som kollegaer med god tilgang til spesialisttjenester gjerne henviser. Etter endt utdanning har tannlegene god kompetanse, og med bred klinisk erfaring og god kompetanseutvikling gjennom kurs og klinikk tilbys det god og tilstrekkelig behandling av allmenntannleger.

Mange tannleger som har mulighet til å henvise, velger å utføre behandlingen selv, når de mener at de kan tilby nødvendig og adekvat behandling. Imidlertid er det viktig å innse sine begrensninger, slik at man ikke utsetter pasienten for unødvendig behandling og økonomisk belastning. Hvis man tenker at man skal henvise er det også viktig å klargjøre pasientens forventninger. Pasientene har generelt stor tillit til egen tannlege, og vil gjerne at all behandling skal utføres hos denne. Man bør gi god informasjon om hvorfor man ønsker å henvise, men også om hvilke andre alternativer som finnes. Reise og behandling hos spesialist kan være dyrt. Dette er viktig og ofte avgjørende informasjon for om pasienter skal velge henvisning. Man bør etterstrebe at henvisning medfører minst mulig praktisk og økonomisk belastning for pasienten.

Noen tannleger har foretrukne spesialister som de henviser til. Grunnen til dette kan være bekjentskap eller gode erfaringer med tidligere henviste pasienter. Det er ikke noe uetisk ved dette. Men paragraf 13 sier tydelig at det ikke skal foreligge noen fordeler i form av honorar eller annen type vederlag for henviser eller spesialist.

Spesialistene har også forpliktelser. Når man mottar en henvisning, må man vurdere om henvisningen inneholder all nødvendig informasjon, eller om ytterligere informasjon må innhentes på forhånd fra

henvisende tannlege. Når man så har undersøkt pasienten, skal man melde tilbake funn og diagnoser og utført behandling til tannlege og pasient. Noen ganger kan det være hensiktsmessig å diskutere behandlingsplan med henvisende tannlege før man går i gang, spesielt hvis pasienten ønsker eller velger en behandling som helt greit kan utføres av behandlende tannlege.

Når spesialisten har stilt sin diagnose og behandlingen er bestemt og utført, er det viktig med god og rask tilbakemelding til henvisende tannlege. Noen ganger skal pasienten følges opp med kontroller hos spesialist, og noen ganger skal videre behandling utføres hos henvisende tannlege. Et godt samarbeid og god kommunikasjon er sentralt for å sikre et kontinuerlig helsetilbud og et godt sluttresultat på behandlingen.

Selv om det kan være indikasjoner for, og derfor fristende for en spesialist å utføre mer behandling eller annen behandling enn det pasienten er henvist for, skal ikke dette forkomme uten at henvisende

tannlege blir orientert. Her forutsettes god og tydelig kommunikasjon mellom behandlerne, med klar målsetting om faglig enighet innen oppstart av terapi. Pasienten må bli informert om aktuelle alternativer og om konsekvensene av de ulike valgmuligheter. Pasienten skal foreta et valg basert på informert samtykke etter best mulig informasjon og anbefalinger fra de involverte behandlere. Til syvende og sist er det pasienten som bestemmer. Plikten til å kommunisere og orientere og informere påligger tannlegen, med pasients helse som overordnet hensyn.

Forholdet mellom pasient og tannlege bygger i stor grad på tillit. Pasienten har stor tillit til at tannlegen er kompetent og utfører nødvendig og forsvarlig behandling. På samme vis skal forholdet mellom kollegaer være basert på tillit. En tannlege som henviser til en kollega og spesialist må kunne forvente et godt faglig samarbeid og behandling som er til beste for pasienten.

Kirurgiklinikken
tann · kjeve · ansiktskirurgi

Alt innen oral og kjevekirurgi. Implantatprotetikk

www.kirurgiklinikken.no

Tlf 23 36 80 00, post@kirurgiklinikken.nhn.no
Kirkeveien 131, 0361 Oslo

Tannlege
Frode Øye
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Helge Risheim
spesialist i oral kirurgi,
maxillofacial kirurgi,
og plastikkirurgi

Tannlege
Hauk Øyri
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Fredrik Platou Lindal
spesialist i maxillofacial
kirurgi

Tannlege
Eva Gustumhaugen Flo
spesialist i oral protetikk

Tannlege
Hanne Gran Ohrvik
spesialist i oral protetikk

Tannlege
**Margareth Kristensen
Ottersen**
spesialist i kjeve- og
ansiktsradiologi